

◆ V.l.n.r.: Fien Boersen, Lunet Bruin, Greet Kriek en Anne Zak

Zorgen om zorg?

Zorgelijk vraagt men zich af of er nog wel genoeg mensen zullen zijn om te zorgen voor al die ouderen, die in aantal en leeftijd toenemen. Zelf denk ik dat het wel zal meevallen, zeker als zorgenden hun werk zelfstandig kunnen invullen. Om die veronderstelling te testen heb ik de verzorgsters van mijn 100-jarige moeder naar hun ervaringen gevraagd. Mijn moeder kan niets meer zelf, ze leeft thuis, met 24-uurs hulp. Dat is mogelijk, zo lang haar huis nog niet is opgegeten en ze een persoonsgebonden budget (PGB) krijgt. En zolang mijn zusje de roosters maakt, de boodschappen doet en bijdraagt aan het werkplezier. Vier van de verzorgsters deden mee aan het interview.

Tekst: Lyda Versteegen
Foto's Fien, Lunet, Greet: Maureen Mulders

Wat ik hoorde was de ongelooflijke veelzijdigheid en activiteit van deze vrouwen. Eigen baas zijn, liefde geven, dat zijn de motieven van de verzorgsters. Ze zijn tussen de 50 en de 60 en hebben een carrière in de verpleging of de bejaardenzorg achter de rug. Ze hebben naast verpleging of verzorging nog rissen diploma's.

Fien Boersen, gescheiden, twee volwassen kinderen, heeft net een studie homeopathie afgemaakt en begint haar eigen bureau. Ze werkt sinds een jaar 30 à 35 uur in de week bij mamma. Daarnaast is ze vrijwilligster bij de Zonnebloem en werkt ze ook bij andere particulieren via een bureau.

Lunet Bruin, getrouwd met een vrachtwagenchauffeur, drie volwassen kinderen, van wie er één nu bij haar haar bevalling afwacht, werkte na haar komst in Nederland eerst bij

de voorlichtingsdienst van de BVD. Maar de zorg trok, haar moeder, verpleegster in Suriname, was haar voorbeeld. Na 16 jaar in verpleeghuizen en thuiszorg, doet Lunet nu nachtdiensten bij andere particulieren en is ze al vijf jaar bij mamma. Ze werkt gemiddeld 60 uur per week, inclusief de nachtdiensten. Behalve ziekenverzorgende is Lunet intermediair. Dat wil zeggen dat ze allochtone vrouwen die thuis zitten, helpt integreren door ze te verwijzen naar de nodige instanties. Dit vrijwilligerswerk is gericht op participatie. Samen met een Iraanse begeleidt ze een groep van 10 à 15 vrouwen uit verschillende culturen. Ze verzorgen lessen over gezondheid, koken samen en bespreken ons blad. Het kost Lunet een dagdeel in de week. Samen met Greet volgt ze een cursus stervensbegeleiding.

Ze heeft de wijsheid en kennis nodig voor haar werk met oude mensen en overweegt er werk van te maken door het geven van voorlichting. Ook de man van **Greet Kriek** werkte vroeger vaak in het buitenland, dat maakt het makkelijk op eigen benen te staan en opleidingen te volgen. Ze heeft twee volwassen kinderen en een kleinkind waar ze twee dagen per week op past. Haar ouders woonden in een eigen deel van haar huis, in november is haar vader overleden. Nu neemt ze geregeld haar moeder mee naar de mijne. Dat vinden ze allebei gezellig. Greet werkt 30 uur bij mamma, ook al weer vijf jaar. Greet heeft gearzeld tussen zorg of artistiek werk. De zorg won, omdat ze als kind veel ziek was en grote bewondering had voor dokters. Ze heeft wel trezkakles, borduurt, schildert en werkt met klei. De cursus stervensbegeleiding, een dag per maand gedurende twee jaar, is belangrijk omdat je in de thuiszorg vaak werkt met terminale patiënten. Ziekenverzorgende Greet heeft ook diploma's voor voedingsassistent, doktersassistent en mesologie. En zij helpt ook bij de Zonnebloem.

Anne Zak, getrouwd, twee dochters, is al 35 jaar in Nederland. Ze was gekomen om haar docentenopleiding Frans en Duits af te maken, maar het werd de verpleging. Ze heeft veel ellende gezien tijdens haar verpleegkundestage in een huis van het Leger des Heils en als HBO-V'ster op de gesloten vrouwenafdeling van een psychiatrisch ziekenhuis. Mishandelde vrouwen kwamen daar, gingen weer naar huis en kwamen terug, weer onder de brandwonden. Naast de zorg voor mamma, ook een uur of dertig,

veertig, heeft ze een eigen bureau, waar 150 freelancers staan ingeschreven. Ze kent ze van vroeger of via via, referenties zijn belangrijk. Haar bureau heet Tenera, dat betekent liefderijk in het Latijn, weet ze van haar dochter, die rechten studeert.

De toekomst van de zorg

Allen zijn het erover eens dat er genoeg mensen te vinden zijn die particuliere zorg willen verlenen. Ze hebben als freelancers een verklaring nodig van de belastingdienst, om te voorkomen dat de belasting ze als werknemer beschouwt. Dat heet een VAR, een Verklaring Arbeids Relatie. Oudere vrouwen met ervaring in instellingen gaan liefst één op één werken, dat is voor de cliënt ook het prettigst. Daarvoor is wel een PGB nodig. Veel ouderen zien ervan af dat aan te vragen, omdat dat te ingewikkeld is. De voorlichting schiet schromelijk te kort. Volgens Anne moet de thuiszorg mensen beter attenderen op de mogelijkheid van een PGB. Nu heeft die maar drie korte zorgmomenten, wassen, controle op eten en medicatie. Buitendien zijn de mensen aan hun lot overgelaten en dat kan gevaarlijk zijn. Een bureau, zoals dat van Anne, kan helpen bij een PGB. Er is een rol voor de huisarts en het indicatieorgaan.

Aan de voorlichting wordt, in elk geval in Alkmaar, gewerkt. De broer van Anne gaat een cursus geven voor het aanvragen van een PGB. Dit onderzoekje heeft mijn vermoeden dus bevestigd. Er zijn genoeg verzorgenden, zolang er maar een PGB is. Dat zullen we de politici moeten laten weten. ■

Mannen beslissen

Uitsluitend mannen, allen van christelijke komaf en in meerderheid nog steeds de overtuiging toegedaan dat hun dagelijks politiek handelen gebaseerd is op hun geloof, zitten dus op dit moment rond de tafel om het eens te worden over zaken als abortuswetgeving, de combinatie van betaald- en onbetaald werk of het homohuwelijk. Ik heb het dus over een beschaafd, democratisch land, namelijk het onze – waar gewerkt wordt aan het regeringsbeleid voor de komende 4 jaar.

En ik vind het volstrekt ridicuul! Nog vreemder, dat ik daarin alleen sta. Ik lees in de krant, ik zie en hoor allemaal overbodige commentaren op het geheimzinnig gehouden overleg, waarbij het kennelijk nog niemand is opgevallen dat het hier om Herman en zijn jongens gaat. Tja, dat is ook eigenlijk normaal in een land waar de minister die onder meer belast is met het emancipatiebeleid, de boodschap afgeeft dat het met die emancipatie wel zo ongeveer klaar is. Hij mocht ondanks die uitspraak gewoon blijven regeren over die nikserigheid en een paar weken geleden een rapport in ontvangst nemen over de – in ons land – stagnerende emancipatie. Stagnerend, omdat op het terrein van betaald werk of het bekleden van topposities de doelstellingen niet worden gehaald. Vrouwen werken wel buitenshuis, maar moeders doen dat voor het overgrote deel in parttime functies. Het anderhalf verdieneers model, aldus de onderzoekers van het Sociaal en Cultureel Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek, is tot ideaal verheven. Dat laatste lijkt me een pietsje overdreven. Ik bedoel dat ik er het grootste begrip voor heb dat vrouwen die geacht worden hun baby's niet meer dan 3 dagen onder te brengen in een kinderdagverblijf, die – daarna – dagelijks participeren in een uitdijend scala aan schoolse activiteiten, niet ook nog een werkkring kunnen hebben die minimaal 40 uur per week afwezigheid thuis met zich meebrengt. Nu zou je kunnen denken dat er in veel van die gevallen toch ook nog een pappie bestaat. Dat is ook zo, maar ook in dat geval worden eertijds geformuleerde doelen niet gehaald, want pappies werken eerder meer dan minder buitenshuis en zijn dus niet in staat om hun deel van de zorgtaken op hun schouders te nemen. Dat is niet alleen hier zo, ook in een aantal andere Europese landen heeft de toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen niet geleid tot een evenredige bemoeienis van mannen met het werk binenshuis. Professor Duyvendak, die over de Nederlandse inbreng bij dit onderzoek ging, meldt dat er aan alle keukentafels in Europa over dat onderwerp geruzied wordt. Dat geloof ik graag, maar dat zet natuurlijk geen zoden aan de dijk. Want zolang al die echtparen denken dat ze slechte moeders zijn als ze ontbreken op de sportdag van school of weigeren gemarineerde kippenboutjes in te leveren voor het kerstdiner op school, zolang hoeft geen regering zich met dat probleem in te laten. Regeringen gaan immers over collectieve en niet over individuele problemen. En dus worden de gescheiden leefwerelden van mannen en vrouwen gecontinueerd. En dus wordt het gewoon gevonden dat mannen beslissen. Ook over de leefwereld van vrouwen! ■

Hedy d'Ancona

Foto: Maureen Mulders